

Setzè Congrès de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana
Llibre d'Actes (2001), pp. 145-150

SESSIÓ DE CLAUSURA

La Sessió de Clausura del Setzè Congrès tingué lloc el 31 d'Octubre de 2000 a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau i consistí en una sèrie d'actes on es combinaren els continguts científics, els culturals i els socials. A la tardor de l'any 2000 s'iniciaren els actes commemoratius del 600è aniversari de l'Hospital, que haurien de continuar al llarg d'un any, fins a la tardor següent. La majoria dels actes programats tenien com a finalitat l'enfortiment de les relacions entre l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau i la societat, amb el propòsit que aquest centre continuï essent, en l'àmbit ciutadà, un punt de referència sanitari, social i cultural. La col·laboració amb el Comitè Organitzador del Congrès de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana respongué al desig de participar en un esdeveniment que té ja una llarga tradició i en el qual ciència, llengua i cultura van plegats.

Aquesta darrera sessió s'inicià amb la Sessió Plenària Administrativa (vegeu pàg. 135). A continuació hi hagué una sessió científica: JUAN JOSÉ LÓPEZ LÓPEZ, cap de servei d'oncologia

Parlant d'esquerra a dreta Ricard Guerrero, president Fundació Alsina i Bofill; Josep Laporte, president de la Fundació Hospital de Sant Pau; Andreu Mas-Colell, conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació; Màrius Foz, president del Setzè Congrès; Joaquim Ramis, vicepresident del Setzè Congrès; Josep Reig, secretari del Setzè Congrès

mèdica de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau impartí una conferència amb el títol «Estat de l'art en oncologia clínica», emmarcada dins la segona Ponència del Congrés. JORDI CRAVEN-BARTLE, coordinador de l'esmentada ponència presentà el conferenciant, el qual centrà la seva contribució en els següents aspectes relacionats amb la situació actual de l'oncologia: coneixement actual de l'etiologia del càncer; especialitats dins del camp de l'oncologia; treballs, recerca i assistència en oncologia mèdica; prevenció del càncer i futur de l'oncologia mèdica.

A continuació tingué lloc la Cerimònia de Clausura, que fou presidida per l'Honorable Sr. Andreu Mas Colell, conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació; amb ell, seien a la mesa els senyors Josep Laporte, membre de la Molt Il·lustre Administració de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau; Màrius Foz, president del Congrés; Malaquias Zayas, membre de la Molt Il·lustre Administració de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau; Josep Reig, secretari General del Congrés; i Ricard Guerrero, president de la Fundació Alsina i Bofill.

L'Honorable Sr. MAS COLELL obrí l'acte saludant els presents i a continuació cedí la paraula al Sr. JOSEP LAPORTE, que pronuncià el següent parlament:

DISCURS DEL SR. JOSEP LAPORTE

Per a mi és una gran satisfacció poder dirigir-me a tos vostès en aquesta sessió de clausura del Setzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana. De fet, la presentació dels actes commemoratius del 600è aniversari de la fundació de l'Hospital de la Santa Creu li corresponia fer-la al Dr. Malaquias Zayas en tant que administrador de torn de la Molt Il·lustre Administració de l'Hospital. Però ell ha volgut —atesa la meua vinculació a la història recent d'aquests congressos— que fos jo el qui procedís a la presentació. Li ho agraeixo molt.

Al llarg de la seva història, els Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana han tingut com a objectiu discutir els problemes més actuals en el terreny de la salut, sense menystenir la defensa de la nostra història i del nostre bagatge cultural. I no hi ha dubte que, si mirem endarrere, una de les institucions catalanes més emblemàtiques en el terreny de la sanitat és l'Hospital de la Santa Creu. Permeteu-me que en repassi esquemàticament la història.

A finals del segle XIV, en temps del rei Martí l'Humà, hi havia a Barcelona mitja dotzena de petits hospitals pertanyents a institucions diverses, que actuaven descoordinadament. Per tal d'aconseguir una eficàcia més gran, el Consell de Cent per una part i el Bisbat i el Capítol de la Catedral per l'altra, arribaren a un acord, a començament de 1401, de reunir-los en un sol centre assistencial. Aquesta iniciativa fou sancionada per la butlla del Papa Benet XIII del 9 de setembre de 1401 i posteriorment, per l'oportuna llicència del rei Martí. I així s'inicia la construcció, en els terrenys de l'antic Hospital del Canonge Colom, de l'Hospital o Casa de la Santa Creu que, com bé sabeu, és, amb el Saló del Tinell, les Drassanes i la Sala de Contractació de la Llotja, un dels grans monuments civils gòtics que tenim a Barcelona. Posteriorment l'edifici fou ampliat, durant els segles XVI i més endavant completat amb la Casa de Convalescència d'estil barroc —seu actualment de l'institut d'Estudis Catalans— i amb el Col·legi de Cirurgia, d'estil neoclàssic, construït el segle XVIII per iniciativa de Pere Virgili, on ara hi ha la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

Per tal de regir l'Hospital de la Santa Creu fou constituïda la Molt Il·lustre Administració (MIA), integrada per dos representants del Consell de Cent i dos més designats pel Capítol de la Catedral. La MIA ha dirigit l'Hospital durant tota aquesta llarga etapa, sense modificacions en la seva estructura fins que, a partir de 1990, s'hi van incorporar dos representants de la Generalitat, ateses les seves competències i el fet que un 95 per cent de la despesa de funcionament de l'Hospital és coberta ara pel Servei Català de la Salut.

Es pot afirmar, doncs, que durant més de 500 anys l'antic Hospital de la Santa Creu ha estat l'epicentre de la medicina barcelonina i catalana. No fou fins a principis del segle que ara estem acabant que aquell gran complex es va començar a disgregar. Per tal de cobrir millor les necessitats assistencials i docents, la Facultat de Medicina passà, el 1906, als seus nous locals del carrer Casanova al costat del nou Hospital Clínic. Altrament, el gran patrici català, resident a París, Pau Gil, llegà una important quantitat per a la construcció d'un nou hospital als afores de Barcelona, la primera pedra del qual fou posada el 1902. Malauradament, els recursos s'acabaren nou anys després sense que l'Hospital estigués, ni de bon tros, cosntruit del tot. L'any 1913 els marmessors de Pau Gil arribaren a un acord amb la MIA, que es féu càrrec de les obres i les completà amb l'única condició d'incorporar al nom de l'Hospital el del benefactor que havia permès construir-lo.

Els malalts foren traslladats per fases a les noves instal·lacions, a mesura que s'acabaven els diferents pavellons. No fou fins a finals de la dècada de 1920 que el trasllat estigué completat. Recordarem, per exemple, que Antoni Gaudí, atropellat per un tramvia, va morir l'any 1926 encara a l'antic edifici de la Santa Creu.

Així, d'una joia del gòtic civil català, l'Hospital passà a un altre emplaçament no menys remarcable: un exemple del modernisme, obra de Lluís Domènech i Montaner, conjunt declarat Patrimoni de la Humanitat l'any 1997.

És evident que un hospital actual no s'assembla gens a un de fa sis-cents anys, ni tampoc gaire al que reinicià la seva tasca aquí en fa setanta. Amb tot — malgrat els inconvenients que comporta una estructura disseminada —, l'Hospital se la Santa Creu i Sant Pau ha sabut evolucionar al compàs del ritme trepidant dels avenços en el camp de la salut i de les ciències mèdiques. Ha tingut la sort de comptar entre els seus rengles a professionals molt destacats i també ha comptat amb els recursos tècnics necessaris per a dur a terme la seva tasca, no solament com a hospital comunitari, integrat als altres nivells assistencials, sinó també com a centre terciari, d'alta tecnologia, vinculat, com a hospital universitari, a la Universitat Autònoma de Barcelona. Crec sincerament que el nostre Hospital —capdavanter en molts camps assistencials i tecnològics— segueix essent un digne continuador del que fou fundat ara farà sis-cents anys. I seguim actuant amb un esperit de constant millora, com ho demostra el fet que estiguem a punt de posar la primera pedra d'un nou centre hospitalari que serà clau de volta d'un gran complex assistencial, docent i de recerca en les ciències de la salut i de la vida.

L'any 1997 la MIA va redefinir la Missió de l'hospital, tot adequant la de 1401, que deia que la finalitat de l'Hospital era la d'assistir els pobres i pelegrins segons la caritat cristiana. Sense apartar-nos dels nostres orígens, avui Sant Pau es defineix com un hospital obert a la comunitat i en el seu entorn sanitari, com ho demostren les accions fetes en els àmbits

d'atenció primària i sociosanitària, la remodelació del Servei d'Urgències i la creació del Servei d'Epidemiologia i Salut Pública. Així mateix, s'ha avançat en l'activitat d'alta especialització per tal de garantir el nostre paper d'hospital de referència: radiologia intervencionista, programes de trasplantament, programes d'alta complexitat, tots ells garantits per l'excel·lent qualificació professional i humana dels nostres equips. Finalment, l'aposta de l'Hospital és fer realitat el paper que com a centre de coneixement colidera, amb la Universitat Autònoma de Catalunya i la Generalitat de Catalunya, iniciatives capdavanteres tant en el camp de la formació com en el de la recerca, concretades per exemple en la Casa de Convalescència, que avui ens acull, i la immediata posada en funcionament de l'Institut Català de Ciències Cardiovasculars.

Per tot això creiem —la MIA i les institucions que en formen part— que val la pena commemorar aquests primers sis-cents anys. El programa que se us lliura en aquest acte —encapçalat pel cartell d'Antoni Tàpies, que ha volgut sumar-se generosament a la celebració— conté una relació cronològica dels actes previstos. Com veureu, se celebraran una vintena de sessions científiques a càrrec dels diferents Serveis de l'Hospital, i també diverses activitats culturals (concursos de redacció, pintura i fotografia, visites comentades, cicle de concerts, festa popular). Està prevista l'edició de diverses publicacions i esperem que tinguin un relleu especial l'exposició commemorativa que tindrà lloc al Museu d'Història de la Ciutat i els dos solemnes actes institucionals previstos per al dia de l'Exaltació de la Santa Creu (14 de setembre), consistents en una Missa a la Catedral i una sessió acadèmica al Saló del Tinell, sota la presidència de les més altes autoritats del país.

Tal com s'assenyala al programa que se us ha lliurat, pretenem que l'Hospital de la Santa Creu i Sant pau continuï essent un punt de referència cultural de Barcelona i de tot Catalunya, que enllaci el nostre país amb el món i que projecti la institució al més alt nivell nacional i internacional. És una institució que, a més de científic, històric i artístic, és també humanista, assistencial, social i cultural.

Tot seguit hi hagué un comiat Musical a càrrec de la Coral de la Seu d'Urgell (amb l'acompanyament musical de Noia de mà). El programa del recital inclogué les cançons «Maga» (cançó provençal, cantada en català segons text de Frederic Mistral), «Margarideta» (cançó tradicional), «Arièja, ò mon país» (cançó tradicional occitana), i «No y a béns, no y a fortuna» (Del Llibre de Madrigals de Joan Brudieu, mestre de capella de la Seu d'Urgell. s. XVI; amb text d'Ausiàs March).

Finalitzat el recital, el conseller cedí la paraula als representants dels diferents territoris de parla catalana. En primer lloc CLAUDI-EMILI TORNÉ, en representació de la Catalunya Nord, s'adreçà als assistents dient-los que venia en nom d'unes persones que parlen i pensen en català, però que tenen moltes dificultats per emprar aquesta llengua; també expressà la seva satisfacció per poder compartir aquests congressos amb els companys d'altres terres de parla catalana. A continuació prengué la paraula ÀNGELS MACH, d'Andorra que destacà tres aspectes de la relació del seu país amb la ciència i amb els Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana: per una banda, el conveni establert el 1985 entre la Societat andorrana de Ciències

(SAC), l'Acadèmia de ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, que féu possible que el 1988 Andorra acollís el Tretzè Congrés i que ara estigui representada en el Patronat de la Fundació Alsina i Bofill; en segon lloc, la consolidació de la presència andorrana en els Congressos, tant pel que fa a assistència com a contribucions —enguany hi ha hagut quatre comunicacions (tinguem en compte que la població d'Andorra no arriba als 60.000 habitants)—; finalment, la creació, el 1997, de la Universitat d'Andorra i, el 2000, de l'Acadèmia de Medicina d'Andorra. Després parlà ÀNGEL LLÀCER com a representant del País Valencià. Expressà la seva satisfacció pel desenvolupament que havia tingut el Congrés i el reconeixement de la tasca que s'havia fet des de l'Organització. Esperonà els joves professionals i estudiants per tal que organitzin activitats intercongressuals i comentà la que organitzaren, plegats, algueresos i valencians el 1998. Com a representant dels metges i biòlegs valencians, expressà llur desig que el Dissetè Congrés pugui fer-se a València. Sap que no és fàcil perquè, a València, per dur endavant molts projectes, cal lluitar contra un vent, que a més de ser-los contrari, sol bufar amb força. Tanmateix, demanà que la Fundació Alsina i Bofill i les entitats organitzadores tinguin en compte aquesta possibilitat. Finalment, MARIA AGUILÓ, de les Illes, expressà també la seva satisfacció pel resultat del Congrés, tant per la qualitat de les contribucions com per la participació activa dels nombrosos assistents. A més, l'èxit del Congrés demostrava que les llengües petites segueixent tenint un lloc malgrat que visquem en un moment en què es parla molt de globalització, i en què sembla que Internet estigui imposant l'anglès com a idioma mundial i que el castellà també intenti ampliar el seu abast. L'èxit d'aquest Congrés confirma que el català és un idioma adient per a la ciència, que és un idioma científic i que, tot i la conveniència de manejar correctament l'anglès i el castellà, cal no oblidar la llengua mare, que és el català, i emprar-la també per treballar, per publicar i per comunicar-se, cadascun en la modalitat pròpia de la seva terra. Com a representant també de l'Acadèmia Mèdica Balear, expressà la voluntat d'aquesta entitat de seguir col·laborant en els futurs Congressos.

Finalment, el conseller cedí la paraula a MÀRIUS FOZ, president del Congrés, que pronuncià el següent parlament:

DISCURS DE MÀRIUS FOZ

Honorable Conseller, autoritats, congressistes, senyores, senyors, amics tots,

No em pertoca analitzar en aquest moment les característiques i diferents aspectes i diversos suggeriments per a vinents convocatòries, que hem debatut en la Sessió Plenària Admistrativa celebrada aquesta tarda. Malgrat que en aquest moment celebrem la cloenda dels actes presencials del Setzè Congrés, amb aquest acte no podem donar per finalitzades les seves activitats. Seguint la llarga tradició de les nostres convocatòries, un Congrés no es dona per finalitzat fins que no se'n publica el Llibre d'Actes i no es lliura la torxa de continuïtat a la Comissió Organitzadora del vinent Congrés. Encara queden, per tant, tasques importants a realitzar pels qui som membres de la Comissió Organitzadora del Setzè Congrés. Caldrà recollir les denses activitats congressuals que no han estat publicades en el Llibre de Ponències, el desenvolupament dels actes socials i de les activitats intercongressuals, i els documents que s'elaborin com a conclusions del Congrés. Entre aquests documents, poden tenir un especial interès els informes sobre les pràctiques alternatives en medicina i sobre els recursos humans en la recerca biomèdica.

En aquest important moment de l'acte de cloenda del Setzè Congrés, cal fer una crida per a mantenir viva la flama dels nostres Congressos en les noves generacions d'estudiants i professionals de les ciències de la vida i de la salut. És important que es vagi produint aquest necessari relleu generacional per a mantenir viu i dinamitzador l'esperit dels nostres Congressos. Estic segur que aquest objectiu s'aconseguirà a través dels actes intercongressuals i de les activitats de sensibilització que posaran en marxa l'entitat convocant, Fundació Alsina i Bofill, i les entitats organitzadores, Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, Societat Catalana de Biologia, Acció Cultural del País Valencià, Societat Andorrana de Ciències i Universitat de València.

Em resta ja, tan sols, per a cloure aquest breu parlament, l'obligat capítol d'agraïments. En primer lloc, a les entitats organitzadores, i molt en especial a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, que en aquesta ocasió ha col·laborat de forma decisiva en les complexes tasques organitzatives del Congrés. Cal destacar, també, el suport de totes les entitats col·laboradores. El seu ajut ha estat indispensable per a poder organitzar un congrés tan complex com el que ara acabem. Malgrat que tots els ajuts rebuts han estat força importants, cal esmentar, per la seva transcendència i significació els rebuts de la Generalitat de Catalunya, de l'Ajuntament de Barcelona, de la Universitat de Barcelona i del Col·legi de Metges de Barcelona.

A tots els companys membres de la Comissió Organitzadora, moltes gràcies per la tasca extraordinària que han dut a terme; i un especial agraïment als infatigables Joaquim Ramis i Josep Reig. A més de la satisfacció del bon treball realitzat, haig d'agrair la satisfacció i l'enriquiment que ha representat per a mi la relació personal que he mantingut amb els altres membres de l'esmentada Comissió durant més de dos anys de reunions i de dur endavant un projecte comú. Gràcies també al Comitè Consultiu pels seus consells i suggeriments i al Comitè Científic, presidit per Ricard Guerrero, per a la tasca duta a terme.

En cloure aquest capítol d'agraïments, haig de citar la gran competència i dedicació a les tasques del Congrés del personal administratiu de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques. Gràcies a Mariví Portolés, a Jordi Mora, a Noemí Quesada i al suport que en moments de crisi hem rebut de la cap de Secretaria, Olga Mestres, i de la gerent de l'entitat, Mercè Balcells.

En finalitzar aquest parlament, vull fer constar l'agraïment de la Comissió Organitzadora a la Fundació de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau per haver acollit el Setzè Congrés en aquesta Sessió de Clausura celebrada a la Casa de Convalescència, i també a l'Honorable Sr. Andreu Mas Colell, Conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, que ha tingut la gentilesa d'acompanyar-nos i de presidir aquest acte de cloenda.

A continuació, el Conseller acomiadà els presents i donà per clausurat el Congrés. Aquest comiat, però, no significà el final dels actes de cloenda. Els congressistes i acompanyants tingueren encara ocasió de compartir unes hores en el bellíssim marc modernista de les sales de la Casa de Convalescència, on poderen gaudir d'un exquisit sopar fred ofert per l'Hospital.